

NA IZVORIMA PUNINE!

I

»NEKA MI BUDE PO RIJEČI TVOJOJ«!

Lk 1,38

»Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati« (Post 12,1).

Poziv Božji. Poziv na savezništvo. Bog ulazi u Abrahamov život i skreće ga na daleki put velikih obećanja. Abraham svoj odaziv mora platiti cijenom odlaska iz svoje zemlje, iz svoga naroda... Polazi u zemlju nepoznatu ali s potpunim povjerenjem u Onoga koji mu se objavio i koji mu je obećao svoje blagoslove. Mijenja se njegovo obitavalište, mijenja se njegova sudbina.

Bog započinje povijest naroda rođenog kao Božji dar od neplodne Sare u njezinoj starosti. U tu povijest Bog ulijeva obećanja i nadu koja će živjeti sve dok ne dođe punina vremena. U toj punini vremena odasla Bog Sina svoga: »od žene bi rođen« (Gal 4,4).

Punina objave izvršena je Utjelovljenjem Riječi, dolaskom Emanuela... »Dijete nam se rodilo, Sin nam je darovan« (Iz 9,5), i u njemu će biti ostvareno savršeno savezništvo Boga s ljudima sve do sinovstva. »A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče: »Abba! Oče! (Gal 4,6).

To oslobođenje čovjeka grešnika za Božje sinovstvo je čudesan dar, neizrecivi plod rođenja, smrti i uskrsnuća Isusa Krista.

U ljudskom srcu ostvaruje se najčudesniji susret: susret Boga s čovjekom, susret čovjeka s Bogom i to tako da čovjek postaje sin. Savezništvo koje sam Bog želi s čovjekom ima biti satkano u srži čovjeka i tada to savezništvo postaje Pjesma nad pjesmama naše egzistencije. Bog silazi u taj susret s puninom svoje slobode i ljubavi. Ostvaren susret, ostvareno je Kraljevstvo Božje u srcu čovjeka. To je novo stanje opstojnosti koje nadilazi sve mogućnosti naravnih energija. To je novi čovjek. To je svetost bića. To stanje prožima do dna čovjeka i izliva se u konkretni život, u temeljne stavove čovjeka, u sve odnose čovjeka. To je svetost koja teče poput rijeke žive vode i natapa suhu i bezvodnu zemlju da postane plodan vrt. Svetost je plodnost spasenja u nama.

Isus Krist, Bogočovjek, bogočovječje je središte ljudske povijesti, najsvjetlije, najživotvornije. »Doista, od punine njegove svi mi primismo« (Iv 1,16). Isus Krist, božanski događaj je i trajno događanje povijesti spasenja.

Tom događaju, tom svjetlu prethodi Marija!

Prije nego će progovoriti Sin, kao onaj koji ima vlast, Bog još jednom ulazi u razgovor sa svojim najljepšim stvorenjem koje je pripremio za najljepšu suradnju. Šalje anđela u Nazaret k Djevici sakrivenoj u poniznosti, šutljivoj u razmatranju Božjih obećanja. I taj će razgovor potresti njezin život i odvesti ga na neslućene putove.

Bezgrešna Saveznica Božja u punini milosti prima kao najslobodnija sloboda Božju poruku.

Opet jedan Početak. Podsjeća nas na onaj prvi Početak. Spustimo se do dna opstojnosti svega što postoji. Govori se o starosti Kozmosa (a to znači o početku), o pravadnim počecima života. Taj je početak istovjetan s onim trenutkom kad je Vječna Ljubav izgovorila svoj Neka bude! Vjera nas uči snagom objave, kojoj su odjeci i misli Razuma, da je to bio Početak. »U početku stvori Bog nebo i zemlju« (Post 1,1). Iz Božjega htijenja potekla je opstojnost svih stvari. Sve što postoji u vidljivoj i nevidljivoj stvarnosti, sve što živi u vidljivoj ili nevidljivoj sferi života, sve teče iz toga Početka, iz Riječi koja nema početka. »Sve postade po njoj...« (Iv 1,3).

Navještenje je opet jedan početak. U njemu ima biti konačno ispunjeno Obecanje da dođe »žučeni od naroda« (Hagaj). I u tom početku ima pasti jedna riječ; jedan »Neka bude« (Lk 1,38). U onom prvom početku bila je to Božja riječ; u ovom početku Bog čeka ljudsku riječ.

Sazrelo je do punine Božje obećanje da Sin postane čovjekom. Bog želi ljudski pristanak na tu najveću ponudu ljubavi.

Zanimljiv je Božji izbor i Božji način. Ključni odgovor svete povijesti Bog očekuje od najponiznije i najsvetije, jer je ona najslobodnija — Bezgrešna, da kaže Bogu DA! I ona je to rekla: »Evo službenice Gospodnje...« (Lk 1,38)! To je bio odgovor njezine ljubavi, njezine svetosti, jer svetost se baš sastoji u tome da Bogu kažemo DA!

I tako se u krilu Djevice Bog združio s ljudskom naravi. Marija je svojim pristankom u središtu toga događaja. Novozavjetni tekstovi, koji se odnose na Bl. Djevicu, tako su bogati sadržajem i izričiti nakanama, da potvrđuju nezamisljivu ulogu Marije u cjelokupnom Kristovom misteriju.

Ti su sadržaji, uzeti u svom tekstu i kontekstu, nešto isključivo i primjenljivo samo na Majku Gospodinovu: Pozdrav Anđelov... (Lk 1,26—38), Riječi Elizabete... (Lk 1,39—45), Magnificat... (Lk 1,46—55), Simeonovo proštvo o maću boli... (Lk 2,34—35), Ivanov izvještaj o njezinoj prisutnosti u Kani (Iv 2,1—12) i pod križem (Iv 19,25—27).

Nju je Bog za njezino poslanje sigurno pripremao u njezinoj duši. Odbrana za tako veliku suradnju s Bogom u tako velikoj objavi ljubavi, kao što je Utjelovljenje, nije mogla nepripravna ući u taj misterij.

Duh Sveti je u njoj pripremao raspoloženje vjere, predanja i ljubavi. Ona je puna Duha Svetoga i zato najčistija ljubav.

U razgovoru se pretaču misli iz duše u dušu. U Navještenju se Božje nakane pretaču u dušu Djevice.

U onom prvom Početku bijaše Šutnja. I u toj Šutnji izrečena riječ pokrenula je postojanje svjetova. U ovom početku, također, postoji šutnja jedne duše. Iz te šutnje rodio se odgovor koji je omogućio Utjelovljenje. Šutnja njezine duše, šutnja puna Duha Svetoga, bila je tako plodna da je Riječ tijelom postala.

I tada je započeo njezin suživot s Kristom. Majka proživljava najdublje život svoga djeteta u svom srcu. »A majka njegova brižno čuvala sve ove uspomena u svom srcu« (Lk 2,51). U njezinu Srcu bit će prisutan život njezina Sina!

Ona je živjela Kristov život u svojoj duši. Odsjevi toga života bili su stalno prisutni u njezinoj duši intimnom povezanošću Majke i Sina. Sve što je Isus proživljavao i doživljavao od svoga djetinjstva sve do križa odjekivalo je u njezinu tihom životu. Najdublje svjedočanstvo o tom suživotu je Marijina prisutnost pod križem. Njezin suživot s misterijem Kristovim morao je proći kroz tu agoniju; duša joj je bila probodena. Tako sasvim stopljena sa Sinom u otkupiteljskoj ljubavi i patnji i ona u svojoj duši rađa Crkvu. I uvijek će nositi u sebi život Crkve. Kao što je živjela u Kristovom misteriju tako će živjeti i u misteriju Crkve.

Život Crkve prolazio je kroz njezino Srce; i patnje Crkve. Ona je sigurno duboko shvaćala poistovjećenost Krista s Crkvom, koju je Isus očitovao Savlu pred Damaskom: »Šavle, Šavle, zašto me progoniš« (Dap 9,4)?

Nije moguće mrziti Crkvu a ljubiti Krista. Nije moguće odijeliti Crkvu od Krista jer to dvoje je jedno.

Tu i tamo mogu se čitati čudne tvrdnje da za vjeru u Krista nije potrebna Crkva. Crkva može umrijeti ali vjera u Krista će ostati. To je misaoni i teološki apsurd. Krist bez Crkve ostao bi u povijesti nepoznat. Krist bez Crkve bio bi u budućnosti zaboravljen ili bi prestao biti Riječ tijekom postala; Crkva je trajni i živi svjedok njegove opstoynosti, njegove otkupiteljske ljubavi i istine. Krist ostaje s Crkvom do konca svijeta; Crkva ga nosi u sebi do konca svijeta. Ne, nije moguće slijediti Krista a progoniti Crkvu.

Isto tako nije moguće odijeliti Mariju od Crkve. Ona i Crkva su jedno!

I nakon Uznesenja Majke Božje na nebo ostaje njezin suživot s Crkvom. Ona nosi Crkvu u svom srcu i Crkva nosi nju u svom srcu. Pobožnost prema Majci Božjoj u Crkvi Istoka i Zapada, a početak te pobožnosti su evanđeoski tekstovi, izraz je tog suživota, toga zajedništva ljubavi.

Marija je trajno utkana u biće Crkve. Ona je prva učenica i vjernica Isusova. Ona sabire u sebi vjeru, nadu i ljubav Crkve kojom Crkva neprestano prima i rađa Krista u svojim članovima. Blažena Djevica je najčistiji i najpuniji izraz onoga duha kojim Crkva mora disati i živjeti svoj odnos prema Bogu.

Crkva je Božja obitelj; Mistični Krist; Narod Božji koji Duh Sveti neprestano sabire u Sinu da sav taj narod kliče: Abba! Oče!

Ta obitelj ne može biti bez materinstva. Bog je htio posredstvom njezinog djevičanskog materinstva postati čovjekom, ali time je htio da i Crkva ima majku. Stoga je Isus htio da ona bude pod njegovim krilom; htio je da bude na Duhove u središtu mlade, novorođene Crkve.

»I to Marijino materinstvo, kaže Koncil, u ekonomiji milosti neprekidno traje od časa pristanka, koji je vjerno dala kod navještenja i koji je nepokolebljivo održala pod križem, sve do trajnog proslavljenja svih odabranih« (LG br. 62).

Ako itko a to ona u svakom čovjeku gleda Krista i prema tome svoga sina; ako itko a to je ona zauzeta za spasenje svakog čovjeka; svakom je čovjeku omogućen osobni susret s njom u molitvi.

Ekleziologija koja isključuje Bogorodicu iz štovanja Crkve, hladna je ekleziologija koja ne razumije nakana Božjih; ni Srca Božjega.

Kako se teško varaju oni koji od sebe odstranjuju Majku u svom pristupu Isusu Kristu kao da bi njezina prisutnost umanjila njihovu ljubav prema Spasitelju! To znači kidati zajedništvo Majke i Sina; to znači nijekati suživot Majke i Crkve; to znači u tijelu Crkve gasiti Srce.

Božji narod Istoka i Zapada, rekao bih, intuicijom Duha Svetoga nosi u sebi od početka Crkve toplu odanost prema Majci Božjoj, časti je najdubljim povjerenjem i pouzdanjem, utječe se Njoj u svojoj grešnosti i u svojim nevoljama. I bit će tako do konca svijeta. Bog sam svjedoči da mu je to drago tolikim čudesima koja su njegov pečat na opravdanost toga štovanja i toga pouzdanja. Kako bi u obitelji Crkve smio zašutjeti razgovor između Majke i sinova! Bog trajno suprotstavlja njezinu poniznost oholosti sotone i svijeta. Ona je škola poniznosti, a poniznost je temelj svetosti.

Iskreno štovanje Majke Božje nužno mora buditi u vjernicima svijest o pozivu na svetost života. Ona je »po Božjoj milosti uzvišena poslji Sina iznad svih anđela i ljudi« (LG br. 66); ona »žena obučena u sunce« (Otkr 12,1) najljepše je ostvarenje Duha Svetoga u svetosti, savršena harmonija ljudskog bića.

Svećenik koji je iskreno poštuje, koji u pobožnosti i štovanju živi svoj sinovski odnos prema Majci bit će podržavan u temeljnom raspoloženju svetosti da svaki dan kaže Bogu svoj »Neka bude«. Ona će mu biti uzor i pomoć. U njezinoj slobodi nije bilo ni sjenke otpora i skretanja na putove sebičnosti.

»Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina!« (Lk 1,45).

U odlomku Evanđelja po Mateju, što smo ga upravo čuli, Isus iznosi pred učenike prognozu povijesti u kojoj će trebati svjedočiti vjeru u njega: unatoč ratova i progona, unatoč glada i potresa, unatoč lažnih proroka i zavodnika. »Mnogi će posrnuti u vjeri... Razmahat će se bezakonje i ljubav će kod mnogih ohladnjeti« (Mt 24,9,12).

Opredijeliti se za Isusa Krista i poći za njim, znači sukobiti se sa zlom, ući na hrvalište, suočiti se s patnjom, no snaga ljubavi ne smije klonuti. »Ali tko ustraje do konca, bit će spašen« (Mt 24,4—13).

Već je Apostol Pavao iskusio tu Isusovu prognozu povijesti i svjestan je da se samo snagom odozgo može ustrajati u vjernosti. »Ako je Bog za nas, tko će biti protiv nas? On koji čak nije poštedio vlastitog Sina, već ga predao za sve nas, kako nam neće dati sve ostalo s njime?« (Rim 8,31—32). I onda se pita Apostol: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?« (ib. r. 35).

Dakle, kroz sve suprotnosti i napasti, kroz sve kušnje i opasnosti treba nositi kroz život vjerno srce i svijetlu dušu ispunjenu vjerom, nadom i ljubavlju. To je stanje svetosti koja se pretače u život.

Ali Bog mora biti s nama i u nama da bismo ustrajali do konca i spasil se.

Bog je Punina — Pleroma neiscrpnog života i neugasive Ljubavi. Ta Pleroma — Punina je Dynamis, vječno nabujala snaga koja se želi izljevati u razumna stvorenja kao milost, kao život, kao ljubav.

Temeljni uvjet dioništva u toj Punini jest otvorenost duše daru koji teče iz nepresušivog Izvora. »I s radošću ćete crpsti vodu iz izvora spasenja« (Iz 12,3). Tu otvorenost možemo nazvati sukladnost naše slobode i naše savjesti, našega srca i naše pameti s Božjim nakanama, s Božjim nacrtom života, s Božjom zamisli čovjeka.

Ljudska duša je unutarnji svijet našeg bića u kojem Bog spasiteljski djeluje. Slobodan u svojoj Ljubavi poziva slobodu čovjeka na suradnju za što punije dovršenje čovjeka. »Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski« (Mt 5,48). To je poziv na svetost i ostvarivanje svetosti. Svetost je novo stanje bića i djelovanje koje teče iz toga stanja bića. Stanje je prisutnost samoga Boga u duši koji je prožima svojom ljepotom, svojim životom i ljubavlju. To je najintimnije ostvareno savezništvo i uronjenost u Trojstvo; sasvim nova i darovana stvarnost čovjeka. Punina Božja se izljevava u čovjeka i dovršava ga do sve punije savršenosti da bude sve očitiji i sve jasniji odraz Božji. Volja Božja postaje jedina norma njegova djelovanja. »Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla...«, kaže Isus (Iv 4,34).

Sveci su plodovi Božji na zemlji, suhoj i bezvodnoj radi grijeha. Kad govorimo o svetima, onda govorimo to u najširem smislu, kao što je i Sv. Pavao nazivao one koji su uzvjerovali svetima. »Svima u Rimu, miljenicima Božjim, pozvanicima, svetima!« (Rim 1,7), (Dap 9,13).

U zadnjem broju »Glasa Koncila« pročitali smo članak pod naslovom: »I procvast će pustinja bezvodna«. Brat Silvestar u suhoj zemlji Sahela (Gornja Volta) stvara plantažu plodnu i punu života. U tom njegovom nastojanju stoji iza njega mladi u pokretu »Mani tese — pružene ruke«. Njegovu ljubav podupire njihova ljubav i procvjetala je pustinja bezvodna. (GK br. 2/272 od 20. I 1974., str. 10)

Čini mi se da je to veoma prikladna slika Božjeg djelovanja u ljudskoj duši kojim Bog ulazi u otvorenu dušu i preobražava čovjeka iz mrtvila grijeha u plodnost svetosti.

Da, sveci su plodovi Božji. Oni neprestano rastu iz korijena Kristova, iz Ljubavi Duha Svetoga, koji ih preobražava za sinove Očeve u krilu Crkve.

Sveci — Božji plodovi — rastu iz unutarnje Prisutnosti, iz unutarnje svjetlosti, iz unutarnje topline; sveci — plodovi Božji — rastu iz unutarnje šutnje kao što tiho raste pšenica na njivi i zrije grožđe u vinogradu. I što je Prisutnost dublje prihvaćena, plodovi su zreliji, bogatiji; kao što su bogatije žetve na plodnim njivama.

Ima svetaca koje Bog kroz cijelu povijest Crkve izvlači na svjetlost i stavlja na svijetnjak da svijetle svima koji su u kući. To su velika svjetla koja su pokrenula velike duhovne pokrete obnove i obasjala su mnoštva dobrotom, ljubavlju i istinom. Ali kad govorimo o svetosti i o svecima, onda mislimo i na ona mnoštva ljudi svake dobi i staleža, očeve, majke, mlade, djecu, koji u Crkvi nastoje živjeti svaki dan svoje krštenje u vjeri, nadi i ljubavi, vjernim svojim životnim dužnostima. Oni su obično skriveni u dnu Božjeg događanja u Crkvi, u svijetu, u povijesti. Ali ti sveci, makar ostaju nevidljivi, podržavaju sve dobro svijeta; utkivaju svjetlo u povijest i oni daju tako velik doprinos da ova ljudska povijest ima i svijetlih stranica.

Da, duboko u nutринi duša Prisutnost neprestano ostvaruje sve dobro i svjetlo u povijesti svijeta. Sveci, plodovi i tlo iz kojeg trajno raste nada u pobjedu dobra, nada u zadnju riječ ljubavi; oni su svjetla rijeka kroz povijest tako često zamračenu zlom; oni su živi svjedoci budućeg svijeta u kojem će utihnuti svaka nepravda, »te smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli...« (Otkr 21,4).

Sveci nisu nikad ljudi odijeljeni od drugih. Ni pustinjski samotnici, poput jednog Charles de Foucauld-a, nisu bili odijeljeni od ljudi. Oni nose sa sobom u pustinju cijeli svijet i pripravnii su svaki dan umirati s Kristom za sve ljude. Tko se daruje Kristu, daruje se svima, jer je on Spasitelj svih ljudi. Stoga ni sveci kontemplativci nisu nipošto izgubljeni ljudi za dobro Crkve i svijeta. Njihova plodnost sakrivena je u kraljevstvu duša; njihova ljubav dotječe do ljudi Božjom svudašnjošću i Božjim sveznanjem. Bog povezuje tajne srdaca.

Sveci nastoje živjeti volju Božju. Tako rastu u ljudskoj savršenosti i ostvaruju savršenu čovječnost. Živjeti život u svjetlu vjere i živjeti ga u jedino ispravnom motivu ljubavi, u kojoj iz dana u dan sve više umire stari čovjek grijeha znači sve više biti čovjek po Božjoj zamisli. Svetac je slika Božja. »Kako je istom dobar Bog kad ste vi tako dobri« — govorili su ljudi arškom župniku.

Sveci su ozon u atmosferi svijeta. Zdrava sol. Oni svojom prisutnošću podržavaju u svijetu smisao za Sveto i u njima je Blizina Svetoga. Kako je siromašna i prazna duša kad potpuno izgubi smisao za Sveto i potrebu Svetoga! To je potpuna desakralizacija čovjeka koja u njemu gasi svjetla; to je mračna desakralizacija koja pustoši život ljudi. Ubijen osjećaj svetoga u čovjeku prepušta mjesto najsurovije sebičnosti; to je izobličeni čovjek — nečovjek; razoren u svom biću postaje uvijek muka za druge. Čovjek iz kojeg je odsutna svaka dispozicija za dobro, za istinu i ljubav, čovjek čija je savjest pregažena ili ubijena tamnim silama mržnje, oholosti, lakomosti, razvrata, uvijek postaje izvor straha, opasnosti, nesigurnosti; može otvoriti široke poplave nesreća na druge...

Nije li naša civilizacija duboko načeta tom tragičnom desakralizacijom čovjeka? Idolopoklonstvo se širi: idolopoklonstvo nasilja, novca, užitka, moći; razni magijski kultovi nadomještaju štovanje Boga Živoga. Venera ima mnogobrojne svoje »apostole« i čitave industrije da se promiču sredstva neodgovornog uživanja. Uz tu poplavu, koja izvire iz nekontroliranih nagona provalom nasipa savjesti, i nevjera ima svoje »apostole« koji nastoje u čovjeku ubiti svaku misao na Boga i na vječnost. Nije čudo da smo svjedoci dubokog pada moralne svijesti kod mnogih ljudi. Ovoj civilizaciji prijeti pustoš na području duhovnih vrijednosti.

Takvoj nesreći mogu biti ustuk i lijek samo ljudi koji punom sviješću žive život istine, ljubavi i nade; usidreni u Boga čine samo dobro.

Kad bi svi ljudi Crkve to željeli i to ostvarivali, kakva bi svjetlost obasjala zemlju i kako bi se mijenjalo njezino lice! Kad bi to barem živjeli

svi svećenici i redovnici! Nisu li svi dokumenti II Vatikanskog sabora poziv na svetost? Obraćanje srca, iskreno pomirenje s Bogom i s ljudima, a to je program Svete godine koju slavimo, uvjet je autentične obnove.

U toj i takvoj obnovi svećenici su pozvani da daju primjer, živo svjedočanstvo.

Na današnju situaciju možemo sigurno primijeniti Isusove riječi: »I mnogi će tada posrnuti u vjeri... Razmahat će se bezakonje i ljubav će kod mnogih ohladnjeti« (Mt 24,10,12).

Ali u toj tami svijetli plodnost Isusove muke i uskrsnuća u mnogim dušama koje snagom Duha Svetoga govore s Apostolom Pavlom: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač?... Siguran sam da nas neće ni smrt ni život... ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ... ni bilo koje drugo stvorenje moći rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu, Gospodinu našem« (Rim 8,35—39).

To neka bude i naš odgovor! Svetost je vjernost. »Tko ustraje do konca, bit će spašen« (Mt 24,13).

III

»VI STE SVJETLOST SVIJETA.«

Mt 5,14

U prvom čitanju čuli smo Apostola Pavla. Druga poslanica Timoteju smatra se njegovom duhovnom oporukom. Pisao ju je iz drugog rimskog sužanjstva kad je već sigurno slutio da je vrijeme njegove smrti blizu (II Tim 4,6). Piše tada što mu je najviše na srcu. Dozivajući u misli stvarnost Božjega suda zaklinje Timoteja da ustrajno, u svoj strpljivosti, ali i upornosti propovijeda »riječ« (II Tim 4,2). I onda se Apostolu kida riječ zabrinutosti iz srca kad predviđa da će si ljudi »prema svojim strastima nagomilati učitelje... te će odvratiti uši od istine« (II Tim 4,3,4).

U toj svojoj duhovnoj oporuci: Sv. Pavao diskretno ali i zahvalno ističe jednu veliku milost: *vjeru sam sačuvao!* Vjeru je sačuvao i može umrijeti. On će kao svoj posljednji čin vjere pružiti glavu pod krvnikov mač. Doći će na stratište s tim svjetlom u duši, da konačno zamijeni svjetlost vjere sa svjetlom gledanja »licem u lice« (I Kor 13,12).

Svecima je svjetlo vjere uvijek najdragocjeniji dar Božji. To svjetlo u duši postaje svjetlo savjesti, svjetlo života.

Čuli smo Isusa danas: »Vi ste sol zemlje... Vi ste svjetlost svijeta« (Mt 5,13,14).

Kakav naslov! Kakva obaveza! Kakva odgovornost! Nije li Apostol pod težinom te odgovornosti pisao Timoteju svoju duhovnu oporuku? Biti svjetlost znači biti svet. Svetost je ostvarena vjera u konkretnost života. Tako je tumači sam Isus kad kaže: »Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima« (Mt 5,16).

Biti svjetlost svijeta znači biti u svijetu ali ne biti od svijeta. Da bi učenici Kristovi bili sol zemlje i svjetlost svijeta, moraju biti trajna novost u svijetu; to se događanje ne može ostvariti energijama i duhom svijeta nego Božjom snagom. I zato Isus govori: »Vi ste svjetlost svijeta« (Mt 5,14), a također govori: »Kad biste bili od svijeta, svijet bi svoje ljubio; no budući da niste od svijeta, nego sam vas ja izabrao od svijeta, zato vas svijet mrzi« (Iv 15,19).

Sveci baš zato postaju svjetlost svijeta jer nisu od svijeta. Tama ne može rasvijetliti tamu. Svijet ima svoj duh protivan Duhu Božjem; svijet ima svoju logiku života; svijet je zatvoren u samoga sebe i zato se svojim duhom uvijek opire Bogu.

Tu dijagnozu svijeta daje Sv. Pismo. Ta dijagnoza Duha Svetoga istinita je i trajno je potvrđuje borba dobra i zla u povijesti.

Knjiga Mudrosti u drugoj glavi sažimlje mudrost svijeta ovim riječima: »Kratkovjek je i tužan život naš i nema lijeka kad čovjeku dođe kraj

Mi smo djeca slučaja, i kasnije ćemo biti kao da nikad nismo ni bili... Pretvorit će se tijelo u pepeo, a duh će se raspliniti kao lagan zrak... Zato hodite ovamo! Uživajte dobra sadašnja, koristimo se stvorovima sa žarom mladosti... Okrunimo se ružama prije no što uvenu. Neka svaki od nas sudjeluje u pijanki našoj, ostavimo svuda znake našeg veseljenja: to je naš dio i to je naša baština. Potlačimo ubogoga pravednika, jer nam smeta, i protivi se našem ponašanju... On se hvasta posjedom spoznaje o Bogu i naziva se sinom Gospodnjim. On je ukor utjelovljeni našim mislima, sama njegova pojava tišti našu dušu... On svršetak pravednika proglašava sretnim i hvali se da mu je Bog otac... Osudimo ga na smrt sramotnu, jer će mu, kako veli, doći izbavljenje« (Mudr 2,1—20).

Eto, to je mudrost ovoga svijeta kroz cijelu povijest otkako je »đavolovom zavišću došla smrt u svijet« (Mudr 2,24). Na Isusu Kristu se najpotpunije ispunila prijetnja sramotne smrti kojom sinovi ovoga svijeta prijetite Pravedniku. Ali tjeskobu te prijetnje mora živjeti i Otajstveni Krist kroz povijest. »Svi koji hoće pobožno živjeti u Kristu Isusu, bit će progonjeni« (II Tim 3,12).

Mudrosti svijeta Duh Sveti suprotstavlja svoj odgovor u istoj Knjizi Mudrosti: »Tako oni misle, ali se varaju, jer ih zloća njihova zaslijepljuje. Oni ne znaju tajna Božjih, ne očekuju nagradu za svetost, ne vjeruju u naknadu čistim dušama. Jer je Bog čovjeka stvorio za neraspadljivost i učinio ga na sliku svoje besmrtnosti« (Mudr 2,21—23).

Duhu svijeta Isus suprotstavlja duh Evanđelja koji je tako čudesno sadržan u Propovijedi na Gori.

Svaki si od nas mora postaviti teško i odlučno pitanje: a kojim duhom ja mislim, sudim, živim? Za to pitanje moramo naći vremena i časove tišine.

Duh svijeta je napast. To je klima koja se gotovo neosjetno uvlači kroz pore duše u naš život. Ako osvoji misli, osvaja slobodu, zamračuje savjest, gasi svjetlost; obljutavi sol. I onda počinju diskusije s Bogom. Ne uvuče li se tu i tamo u to neprestano diskutiranje i među kršćane duh ovoga svijeta, pa onda raspravljamo s Bogom kako bi se proširio prostor za sebičnost. Kad bi se svi natjecali u velikodušnosti, nesebičnosti, poslušnosti, poniznosti, čistoći misli, riječi i djela, kako bi se brzo osjetila prisutnost velikog svjetla; radost zajedništva; mir u ljubavi! Svetost treba živjeti!

Čime hranimo svoje misli, time hranimo i svoj unutarnji život. Čovjek se baš time čudesno izdiže nad sva živa bića na zemlji što živi unutarnjim životom. On misli; ima svijest o svojoj osobnosti i opstojnosti; ima sposobnost izbora; sud savjesti; u toj nutрини se gradi čovjek.

Stoga je silno važno čime hranimo svoju dušu.

Poslužimo se slikom iz običnog života.

Svi plodovi rastu iz nutrine života koji se umnaža i raste. Svaki dan uzimamo u ruke kod Mise kruh i vino, »plod zemlje i rada ruku čovječjih«. Ali kad dobijemo u ruke taj kruh i vino, da li se sjetimo što se sve događalo i što je sve trebalo sabrati u suradnju? Obradeno tlo zemlje, pripravljeno i obogaćeno raznim elementima da primi sjeme; tlo natopljeno dovoljnom vlagom; tlo grijano suncem; milovano čistim zrakom; sjeme sa svojom čudesnom tajnom života koji se u povoljnim uvjetima probija iz svoje nutrine i raste da bi se umnožio u plodovima. Kad čovjek na to misli, tada mu u posebnom svjetlu bljesnu te žuljave ruke težaka. Nisu li i to otvorene i raširene ruke da bi primile dar iz Punine. I u naravnom redu treba poštivati uvjete života i rasta. Postoje zakoni života. Postoje i zakoni unutarnjeg, duhovnog života. Postoje zakoni suradnje s Bogom i u rastu naše svetosti.

Dušu treba hraniti Bogom! Velikim i vječnim istinama Božje Objave. Ljudska razumnost je usmjerena prema Istini. Punina Istine je Božja Riječ.

Danas slavimo dva velika sveca: Sv. Tomu Akvinskog i Sv. Bonaventuru. Spominjemo 700. obljetnicu njihove svete smrti. Kako su oni duboko uranjali u Božje Realnosti; u njima su živjeli; Istina je bila njihova ljubav; ta je ljubav Duhom Svetim učinila njihov život svjetlom, svjetlom cijele

Crkve, koje i danas svijetli. Doctor Angelicus! Doctor Seraphicus! Bonaventura naziva Sv. Pismo, iz kojeg crpi najveću mudrost i svjetlo: rijekom čiste vode koja teče kroz vremena; naziva ga vrtom u kojem nalazimo hranu života; naziva ga Božjim srcem, Božjim ustima... Ne bi se smjelo, misli on, ulijevati suviše filozofske vode u Sv. Pismo, ne bi se smjelo životvorni sadržaj Sv. Pisma suviše intelektualistički razrijediti. »Bilo bi loše čudo, kad bismo iz vina načinili vodu« (Hexaemeron, Die Heiligen in Ihrer Zeit, sv. II, str. 97—98, Mainz, 1966).

Duše postaju jake samo jakom hranom Istine i snagom Božje milosti. Međutim, ne opažamo li i među svećenicima, i među redovničkim zajednicama, a onda i među vjernicima izvjesne krize koje razvodnjuju duhovni život? Ako svećenik zapusti molitvu Casoslova, ako zanemaruje godinama duhovne vježbe, ako ne vodi računa o svojoj savjesti, ne pristupa sakramentu pokore i podcjenjuje Euharistiju, zar mu duša neće postati zemlja suha i bezvodna, prazna, bez života? Može li se od njega očekivati zdrava riječ života za braću? Ako redovnička osoba razvodnjuje svoje zavjete, možda lukavo prevarena duhom svijeta, kako se može od nje očekivati da bude zdrava sol? Nije čudo da si onda ljudi traže učitelje »prema svojim strastima... da im škaklju uši« (II Tim 4,3).

Nema ljudske punine, nema kršćanskog života, nema autentične svetosti, ako se duša stalno, svaki dan ne napaja na izvorima spasenja (Iz 12,3), ako duša poput suhe zemlje ne žeda za Bogom (Ps 142—143).

»Ako pitaš, kaže Bonaventura, kako nastaje ta najviša spoznaja Boga, tada ne pitaj učenost nego milost; ne pitaj razum nego čežnju« (Itinerarium) (ib. str. 98). A poznato je da je Toma do svoje najdublje mudrosti i sjedinjenja s Bogom dolazio na koljenima.

Proces duhovnog umiranja duše počinje kad se čovjek udalji od izvora Punine. Treba poštivati nenadoknadive uvjete života. Kada duh svijeta pomalo i gotovo neprimjetno uguši u duši glad i žeđu za božanskim, za Bogom Živim, za vječnim, kršćanin vene i postaje žrtva duha ovoga svijeta. Kad se čovjek navikne na zagađenu atmosferu i prestaje čežnuti za sunčanim vrhuncima i čistim zrakom, otrov će u njemu ostvariti svoje učinke.

Nikakve filozofije, nikakve teorije ne mogu ukinuti nužne uvjete života. Ako se ne hrani, umire se.

Stoga moramo iskreno u svojoj savjesti pred Bogom stvoriti spasonosnu odluku povratka na Božje izvore jakosti i svjetla, radosti i života.

Natrag k molitvi! Natrag k razmatranju Sv. Pisma! Nadahnjimo se životima svetaca! Ozbiljne duhovne vježbe, u kojima nećemo raspravljati s Bogom u prilog duha ovoga svijeta, nego ćemo iskreno stati u sabranosti i šutnji pred Boga da nas on obasja i pročisti, neka budu u ovoj Svetoj godini pomirenja naša željena i tražena milost! Biskupi pozivaju sebe i sve svećenike da ove godine obave zaista ozbiljne duhovne vježbe. Biskupi će to učiniti koncem svibnja u hrvatskom narodnom svetištu Majke Božje u Mariji Bistrici. Braća svećenici neka si osiguraju u svom godišnjem programu vrijeme za te blagoslovljene dane.

Svi se moramo obratiti. Tu novost molimo s Bogorodicom i sa svima svetima od našega Gospodina Isusa Krista koji nas trajno zove: »Dođite k meni svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti« (Mt 11,28)!

Okrijepljeni njegovim Duhom bit ćemo svjetlost svijeta i zdrava sol.

Ispunit ćemo program što ga Apostol Pavao daje Timoteju, očekujući svoje mučeništvo kao posljednje svjedočanstvo vjere, nade i ljubavi: »A ti budi trijezan u svemu, podnesi patnje, vrši djelo propovjednika Radosne vijesti, ispuni svoju dužnost do kraja« (II Tim 4,5). Da imamo za to Božju pomoć, napajajmo se na izvoru Punine!